

AAPENOTE

NUMMER 61
WINTER 2008

NIEUWS

Rhesusapen naar buiten

Bijna twee maanden nadat de groene bavianen het heringerichte delta-eiland in gebruik namen, maakte een nieuwe groep apen kennis met het buitenleven. Vijf rhesusapen betrokken het ernaastgelegen bèta-eiland. Sinds het vertrek van de witkeelmeerkatten naar Malawi hadden de lampongapen daar het rijk alleen gehad... Maar voortaan zullen ze weer wat moeten inschikken. Op 30 oktober rond 9 uur was het zo ver: de buitenluiken werden geopend. Leider Donau rende onmiddellijk naar buiten. Deze niet bang uitgevallen, imposante rhesusaapman nam de omgeving rustig in zich op en sprong vervolgens onverschrokken op één van de hoogste klimtoestellen. Even later kwam zijn favoriete vrouw Soenita naar buiten, gevolgd door de kinderen Ummida en Anuj. Donau's tweede vrouwtje Ginala verscheen als laatste.

Er volgde een enthousiaste verkenningstocht over het eiland, waarbij nog geen graspol werd overgeslagen. Donau, kennelijk volkomen op zijn gemak, groette iedereen: de verzorgers, de toeschouwers op de vlonder en zelfs de groene bavianen 'van de overkant' die de komst van de rhesusapen met grote interesse hadden gadegeslagen.

Dankzij de donateurs, sponsors en andere begunstigers van AAP heeft opnieuw een groep voorheen kansloze dieren een heerlijk leven gekregen. Een simpele mededeling, maar wel één om even bij stil te staan!

AAP OPVANG
VOOR
UITHEEMSE DIEREN
WWW.AAP.NL

Expeditie geslaagd!

5.500 Kilometer in ruim 5 dagen, met een enorme vrachtwagen. Over het resultaat kunnen we tevreden zijn: 3 chimpansees en 2 berberapen gered, 8.000 kilo goederen afgegeven bij Primadomus en veel ervaring rijker. Een verslag.

Omdat in 2008 onze groep van 11 chimpansees naar Spanje gaat verhuizen, leek het een goed idee om een keer te oefenen. Van de KAV (Kan werkelijk Alles Verhuren) kregen bestuurslid Niels Geerse en ik onze 'eigen' vrachtwagen weer een week te leen. Fantastisch, want zo konden we veel materiaal vervoeren en op de terugweg nog wat "lifters" meenemen.

REGELTJES

De heenreis was lang en niet zonder complicaties. In de spits mogen er geen vrachtwagens rond Parijs rijden, van zaterdagavond 22.00 uur tot zondagnacht staan alle vrachtwagens in Frankrijk stil, in het weekend mogen er in Valencia geen vrachtwagens komen en in 30 uur mogen twee chauffeurs niet meer dan 20 uur rijden. En zo nog wat regeltjes. Toch arriveerden we zondagmiddag netjes op tijd in Villena. Er waren vier sterke mannen voor nodig om de vrachtwagen te lossen!

De reis ging weer verder, naar Extremadura in Zuidwest-Spanje, om twee chimpansees weg te halen die ten dode opgeschreven waren. Gingo en Urtain zaten daar al vele jaren, van elkaar gescheiden, in kale kooien achter plexiglas. De eigenaar van het park had het zo bont gemaakt met de schending van het dierenwel-

zijn dat de autoriteiten de zaak gesloten hadden. Gingo en Urtain was dat bijna noodlottig geworden want niemand wil twee asociale manlijke chimpansees opnemen. Als ontembare woestelingen stampten ze rond, maar met hulp van onze Spaanse coördinatrice Olga Martin en onze eigen dierenarts Hester van Bolhuis waren de twee snel verdoofd en ingeladen. Eenmaal in de vrachtwagen bleken het twee aandoenlijke jochies te zijn die dankbaar een flesje water aannamen!

ONMACHT

Ten slotte de berberaap. Ik had letterlijk tranen in mijn ogen bij het aanschouwen van deze eenzame ziel. Als gevolg van de eenzaamheid was ze ernstig afwij-

kend gedrag gaan vertonen. Uit pure onmacht begon ze zichzelf te slaan, schoppen en bijten zodra ik contact met haar zocht. Na een half uur sloten we vriendschap en kon ze verdoofd worden; ik hoop het beste voor haar, maar vrees dat ze voor het leven getekend is.

De tijd begon te dringen en er stak een fikse storm op, terwijl we nog 1.100 kilometer te gaan hadden richting Barcelona. Bij onze collega-organisatie Mona zouden we een volgende chimpansee en een berberbaby ophalen. Bij een controle bleek onlangs dat de chimp, Julio, besmet was met hepatitis B. Euthanasie was de enige oplossing tenzij... Dankzij grote inspanningen van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit en de Spaanse CITES-autoriteiten werden de papieren in orde gemaakt en kon Julio naar Almere komen. Een vriendelijke heer, zo kun je hem het beste omschrijven, en hij zal zich makkelijk voegen bij Jim, Bingo en Freddy denk ik. Of Gingo en Urtain net zo makkelijk in een groep passen is een vraag voor onze gedragsdeskundigen. Overigens zitten de twee nu al samen in een quarantainruimte!

David van Gennep
directeur Stichting AAP

Een klein wonder

Een ziek dier kan er zo slecht aan toe zijn dat je de hoop op genezing opgeeft. In een enkel geval toont het echter zoveel levenskracht dat een onmogelijke behandeling toch mogelijk blijkt. Neem bijvoorbeeld berberaapje Wezna.

Wezna was ongeveer zes maanden oud toen ze in Parijs op straat werd gevonden en kort daarna bij AAP binnengebracht werd. Na zes weken quarantaine kwam ze bij soortgenoten om zo snel mogelijk normaal apengedrag te leren. Het pittige kleintje vond het prachtig in de groep, maar had van de berberaapregels geen kaas gegeten. Oran, een mannetje, corrigeerde haar brutale gedrag door haar in de nek en rug te bijten, hetgeen resulteerde in bulten, blauwe plekken en kleine wondjes.

Als gevolg van de slechte start die berberbaby's zonder moeder in de eerste fase van hun leven maken, is hun afweer vaak verlaagd. Wezna's huidwonden raakten ontstoken, wat de bloedcirculatie in de huid verstoort. Hierdoor ging de huid afsterven, zodat er een grote gapende wond ontstond die haar halve rug, schedeldak en rechterarm blootlegde. Wezna's situatie was kritiek. Een dergelijk groot gat was niet te hechten en kon niet worden verbonden aange-

zien apen verband er direct zouden aftrekken. Een huidtransplantatie zou nodig zijn om dit diertje te redden. Wezna toonde echter zoveel geduld en vertrouwen in het medisch team dat we de wond open konden laten en deze tweemaal daags mochten schoonmaken en zalven. Bovendien werd ze gemasseerd om de herstellende huid soepel te houden en genezing te stimuleren. Stukje bij beetje groeide de wond dicht en na zes weken intensieve therapie was deze nog maar zo groot als een rijksdaalder! Wezna mocht terug naar de primatenafdeling waar ze voorzichtig bij een nieuwe berbergroep werd geïntroduceerd. Nu, een half jaar later, gaat het heel goed met haar. Een littekentje in haar nek herinnert ons aan haar eerdere toestand en doet ons beseffen hoe dit diertje heeft gevochten voor haar herstel: een klein wonder!

Hester van Bolhuis, dierenarts

AAP biedt op de Zoogdierafdeling onder andere onderdak aan vele degoes. De degoe wordt door particulieren aangeschaft als huisdier en vaak om allerlei redenen weer ter opvang aangeboden. Op dit moment hebben we zelfs erg veel van deze dieren op de wachtlijst staan.

Soms krijgen we bij AAP een groepje degoes binnen, maar vaker krijgen we solitaire dieren. Omdat degoes in de natuur in groepsverband leven proberen we dan altijd weer groepjes te vormen. En dat is nu net het moeilijke met degoes. Degoes zijn namelijk erg sociaal

met hun familieleden en bekenden, maar agressief tegen vreemde soortgenoten. Regelmatig zie je dat de dieren tijdens een samenvoeging meteen beginnen te vechten. Maar het kan ook voorkomen dat een dier zich afzondert, niet meer durft te eten of op langere termijn door stress gewicht verliest. Bij een degoesamenvoeging moet je de dieren dus nauwlettend in de gaten houden, ook al omdat ze in een later stadium alsnog kunnen gaan vechten of kunnen overlijden zonder aanwijsbare oorzaak.

PASSENDE COMBINATIES

Toch kunnen problematische samenvoegingen nog goed aflo-

pen. Er bestaan vele scenario's en methodes, waarvan geuruitwisseling (van nestmateriaal of zandbakken) één van de belangrijkste is. Doordat we veel samenvoegingen doen, leren we wel steeds meer over het gedrag van deze dieren en de (on)mogelijkheden die daarbij horen. Een ander voordeel van veel degoes in de opvang is een grotere keuze om passende combinaties te maken. En als je de dieren vervolgens allemaal samen ziet zitten, weet je dat het de moeite waard is om het te blijven proberen!

Marleen Langen
Aanspreekpunt Zoogdierafdeling

Generale repetitie

Naast het ophalen van vijf apen in nood, had de trip waarover u op de voorpagina kunt lezen nog een tweede doel: een generale repetitie voor het transport van Donkey's groep naar Primadomus. De KAV-vrachtwagen die voor de reddingsactie werd ingezet, zal ook de eerste elf chimpansees van Almere naar Primadomus vervoeren.

De lading die in november in de KAV-vrachtwagen meesting zou geen last hebben van vertragingen of andere tegenslagen en was daarom ideaal voor een generale repetitie. Achterin bevond zich acht ton aan stalen kooien, een koelcel, een weegschaal, een centrifuge, eindeloos veel oude dekens, een vriezer, een wasmachine en nog wat kleine materialen en gereedschappen.

LUCHTJE SCHEPPEN

Het is zo'n 2.200 kilometer rijden naar Primadomus in Villena. Onderweg zijn er tal van voorschriften waar grote vrachtwagens rekening mee moeten houden,

De KAV-vrachtwagen komt aan bij het Chimpanseecomplex

zoals wanneer bepaalde wegen afgesloten zijn voor vrachtverkeer en wisselende maximumsnelheden. Dit vergt dus een goede planning. Verder is het verplicht om per 30 uur reistijd minstens 9 uur aan een stuk te rusten, ook als men met twee chauffeurs rijdt. Mede hierdoor duurde de rit in totaal 44 uur. Tijdens de rusttijd en korte pauzes kunnen de chauffeurs nog wel een luchtje scheppen en de benen strekken, maar dat wordt voor elf chimpansees straks toch wat lastiger. Om het

echte transport wat minder lang te maken, zou daarom bijvoorbeeld met twee teams gereden kunnen worden.

En tenslotte: 't is effe doordrukken maar 't gaat: de gigantische vrachtwagen kan op het terrein van Primadomus komen, zelfs tot voor het chimpanseegebouw. Donkey en zijn vrienden kunnen straks dus op een deur-tot-deur-service rekenen.

Petra Timmers
Communicatie

WIJ STELLEN AAN U VOOR

Terra

TANTALUS MEERKAT

Wetenschappelijke naam

Chlorocebus tantalus

Gewicht vrouw 3 kg, man 4,5 kg

Leeftijd 30 jaar

Leefgebied Midden-Afrika

Voedsel fruit, zaden, bladeren, vogels, kleine zoogdieren

Bijzonderheden: mannen hebben felblauwe ballen

Rond 1982 werd de toen éénjarige Terra aan een Duits opvangcentrum afgestaan door haar eigenares, die bang was geworden voor besmetting met Aids. In '83 kreeg ze gezelschap van een andere primate (geen soortgenoot) maar deze stierf al snel. Sindsdien leefde Terra alleen. Terra heeft een vergroeiing in haar wervelkolom en in 2000 werd ze door een hondenbeet aan haar rechteroog blind.

In 2006 kwam Terra naar AAP. Een oude halfblinde aap die zich ook nog moeilijk kan bewegen en die weinig sociale vaardigheden heeft, is niet eenvoudig met anderen samen te voegen. Zeker meerkatten, die vrij eenzellig zijn – een groep bestaat eerder uit losse individuen dan uit een hechte clan – laten zich geen vrienden opdringen. De enige gemengde meerkatgroep bij AAP, van Rocky, zijn vrouwtje Tara en hun 'aangenomen zontje' Cookie, leek de meest geschikte om Terra in op te nemen... De kans was echter groot dat Tara geen concurrentie duldde.

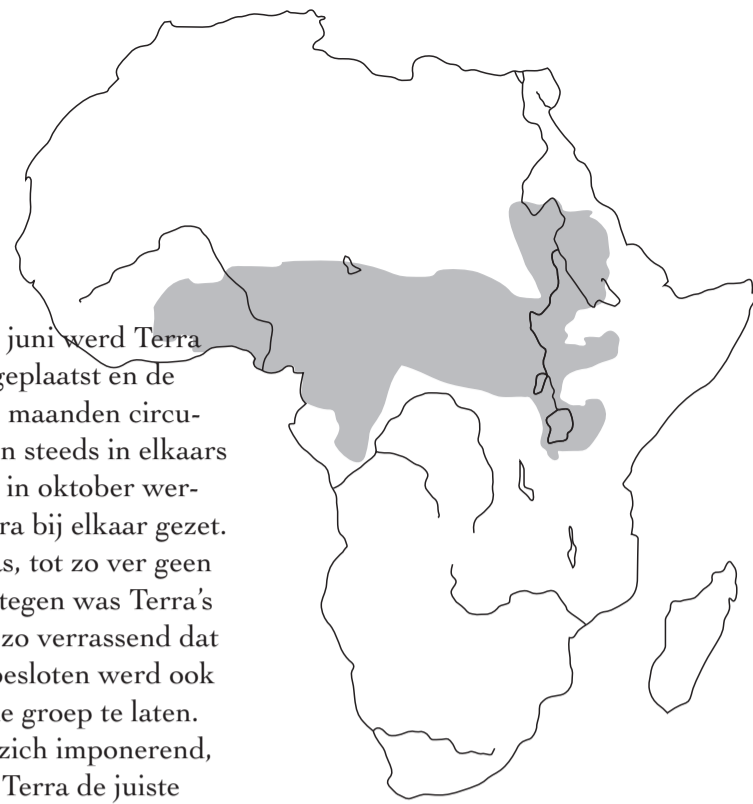
CORRECTE REACTIE

De samenvoeging voorzag daarom in een zeer geleidelijke kennisma-

king. Afgelopen juni werd Terra naast de groep geplaatst en de daaropvolgende maanden circuleerden de dieren steeds in elkaars territorium. Pas in oktober werden Terra en Tara bij elkaar gezet. Tara was de baas, tot zo ver geen nieuws. Daarentegen was Terra's correcte reactie zo verrassend dat na twee dagen besloten werd ook de mannen bij de groep te laten. Rocky gedroeg zich imponerend, maar weer nam Terra de juiste houding aan: ze maakte plaats voor hem en bood zich aan hem aan. Eenmaal maakte ze een verteerd geluidje tegen Cookie, maar terecht waagde ze het niet hem te benaderen – daarmee zou ze de pleegouders op stang jagen. Dit oude, sociaal onervaren vrouwtje was een wonder van tact! Op haar oude dag heeft ze een familie gekregen.

De laatste tijd krijgt AAP veel meerkatten aangeboden. Gezien hun sociale structuur zal een samenvoeging niet altijd makkelijk gaan. Maar zo'n succesverhaal als dat van Terra steekt ons weer een hart onder de riem!

Christine Kraft
Voorlichting

NIEUW BIJ AAP

- ◆ **Berberaapje Jdira** werd bij Parijs gevonden, onder de luisen. Omdat euthanasie dreigde werd ze met spoed opgenomen.
- ◆ De eigenaar van **prairiehondje George** ging kleiner wonen, maar gunde George de ruimte.
- ◆ **Zes wasberen: Youp** werd tijdelijk opgevangen bij Instituut Tinley, een opleiding voor diergedragskunde. De anderen kwamen van particulieren via het Belgische NHC (Natuurhulpcentrum) in Opglabbeek. Eén is een krabbetende wasbeer.
- ◆ **Vrouwtjespoolvos Frisk**, gevonden in de buurt van Nijmegen.
- ◆ **Stinkdier Guus**, gekocht in een dierenwinkel, ging als een hondje mee uit wandelen. Hij is ontklierd, wat in Nederland verboden is.
- ◆ Uit Spanje: **berberapen Frodo** (baby), gedumpte bij een opvangcentrum, en **Jill** (volwassen vrouw), uit een dierenpark dat wegens verwaarlozing van de dieren moest sluiten. Jill en ook de **chimpansees Gingo** en **Urtain** zaten er miserabel bij. **Chimpansee Julio** kon niet langer blijven in primaten-centrum MONA vanwege zijn besmetting met hepatitis B.
- ◆ **Prairiehondje Nissan**, uit medelijden gekocht, werd afgestaan wegens ruimtegebrek na een verbroken relatie
- ◆ **Wasbeer Kichai** ontsnapte en zwierf wekenlang rond. De eigenaar wist hem uiteindelijk zelf te vangen.
- ◆ Van het NHC: **neusbeer-vrouwtje Yahzi** (vondeling) en de op Brussel Airport inbeslaggenomen **groene meerkat Yala**.
- ◆ Uit Duitse opvangcentra: **wasbeer Woccon**, **stinkdier Wea** en zeven jonge **wasberen**, allemaal zwervertjes.

AAP doe er iets aan!

'In Griekenland zagen we een aap die in een heel klein hokje zat, zonder water. In die hitte! Ik moet steeds aan die in-droevige ogen van dat dier denken.'
'Wij waren met vakantie in Benidorm. Op de boulevard zagen wij een man met een aangetrokken chimpansee. Zijn voeten waren in mensenschoenen gewrongen, daar liep hij de hele dag op, 's avonds ook. De eigenaar is een fotograaf die hem hardhandig dwong op de foto te gaan met een vakantieganger. Vernederend. Zo'n intelligent dier...'

Zulke verslagen bereiken AAP met grote regelmaat, meestal gevolgd door klemmende vragen. Kunnen jullie daar nou niks aan doen? (Helaas, graag zouden wij in actie komen, maar wij mogen niet. Een inbeslagneming gebeurt altijd door de politie of een andere gezaghebbende: de douane, de Algemene Inspectiedienst.) Mag je zo maar een aap in huis hebben? (Nee.) Er is toch een wet? (Jazeker, de internationale

CITES-wetgeving) Maar dan kan er toch worden ingegrepen? (Ondertekening en uitvoering van een wet zijn verschillende zaken.)

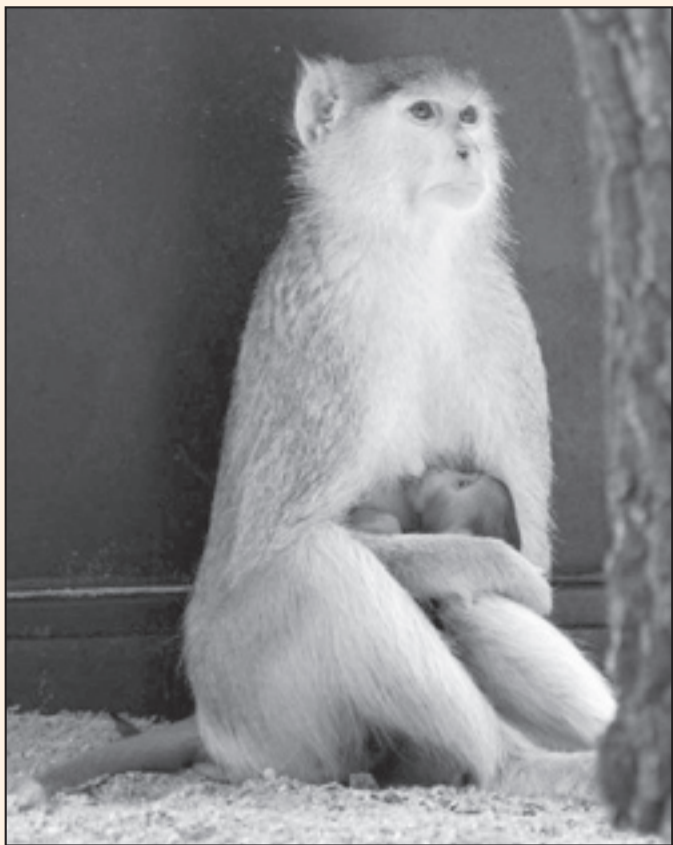
BEVRIJDEN

Zo somber als dit klinkt is het gelukkig niet altijd. Als opvangcentrum met Europa als werkterrein, beschikken wij over een lijst met adressen van lokale dierenbeschermingsorganisaties en rele-

vante ministeries. Alle signaleringen van apenleed geven wij weer door aan een contactpersoon die bekend is met de situatie ter plekke, die weet welk politiebureau moet worden gewaarschuwd en welke maatregelen moeten worden genomen om de aap uit zijn benarde positie te bevrijden.

Riga Reussien
Opvang en Rehabilitatie

Een huzaaraap en twee groene meerkatten. Allen inbeslaggenomen op hetzelfde eiland maar ieder met een ander verhaal.

In juli 2005 ontvingen we van de CITES* autoriteiten op Malta het verzoek om een inbeslaggenomen huzaaraap op te nemen. Het dier had vastgeketend gezeten aan een boom en was

HOE VERGAAT HET... de dieren van Malta

volkomen apathisch. Haast was geboden want ook de huisvesting in Malta's quarantainestation was voor het dier absoluut ongeschikt... Maar bij AAP was geen andere huzaaraap aanwezig en een leeg verblijf al helemaal niet! De afdeling herplaatsing raadpleegde daarom haar omvangrijk netwerk, in de hoop het dier direct vanaf het meldadres te kunnen herplaatsen. En het lukte! Inmiddels woont deze jonge huzaaraapvrouw in de dierentuin van Boedapest, samen met twee vrouwelijke soortgenoten, man én kind!

WETGEVING EN OPLOSSINGEN

Eén van de speerpunten van AAP is dienstverlening ten behoeve van de handhaving van de CITES-verdragen. Inbeslagnemingen hebben immers weinig zin als de dieren vervolgens nergens heen kunnen. We doen daarom ons uiterste best om inbeslaggenomen dieren ruimte óf alternatieve

oplossingen te bieden.

Naar schatting worden op Malta zo'n duizend apen, veelal onder erbarmelijke omstandigheden, door particulieren gehouden. Het 'vrij krijgen' van deze dieren is echter een tijdrovende zaak. Groene meerkat 'Malta' is in 2004 vanuit Malta naar AAP gekomen nadat hij aldaar, gekneveld in het zijvak van een sporttas, was aangetroffen op het vliegveld, en maakt het hier inmiddels goed. Ook de inbeslaggenomen meerkat 'Gozo' wacht in het Maltese quarantainestation op zijn reis naar Almere. 'Zijn' rechtszaak sleept echter al drie jaar voort...

Carolien Hoogenhout
Opvang en Rehabilitatie

*CITES: Convention on International Trade in Endangered Species (Internationale Verdragsorganisatie tegen de handel in bedreigde dier- en plantensoorten)

AAP

is een opvangcentrum voor apen en andere kleine uitheemse zoogdieren. Ons doel is de dieren zoveel mogelijk te herplaatsen in een natuurlijke omgeving. De stichting ontvangt hiervoor geen structurele subsidie en is afhankelijk van donaties. U kunt donateur worden vanaf €15,- per jaar. Als begunstiger kunt u zelf de hoogte van uw gift bepalen. Uw bijdrage is van harte welkom op gironummer 2777530. Het is ook mogelijk Stichting AAP te steunen door het sparen van Air Miles of inzamelen van cartridges en mobiele telefoons.

AAP is een van de goede doelen van de

Giften en Acties

AAP bedankt:

- ◆ KAV autoverhuur voor de vrachtauto die wij wederom mochten gebruiken voor het proeftransport naar Spanje
- ◆ Bort de Graaf en Roma Nederland voor sponsoring van de koelcel voor Primadomus
- ◆ Nedap Beveiligingstechniek B.V. voor verlenging van haar twee! bedrijfsadopties
- ◆ Meneer van der Most voor het doneren van de bijdrage voor zijn 70e verjaardag
- ◆ Electrolux Home Products voor twee diepvrieskasten en een gasfornuis voor Primadomus
- ◆ Mevrouw Scheffer voor de donatie van haar postzegelverzameling
- ◆ Bakker Barendrecht voor het schenken van groente en fruit
- ◆ Prepaid.nl voor haar cadeau-sponsoring
- ◆ De Stichting Courant Veerman en de Willem Nico Schepstra Stichting voor hun donatie
- ◆ Wouters Buitenreclame voor het sponsoren van de "sponsorborden" van AAP
- ◆ Ook alle niet genoemde gulle gevers: hartelijk bedankt!

Voor meer informatie over sponsoring- en donatiemogelijkheden: judith.jozefzoon@aap.nl (zakelijk) en marije.schasfoort@aap.nl (particulier), telefoon 036 523 87 87.

Uw Air Miles voor mishandelde dieren

U kent het verhaal van Donkey misschien nog wel: de eenzame jonge chimpansee die op een autosloperij in Portugal zat, met een ketting vastgebonden aan een gammel hondenhok. De ketting was zo kort dat Donkey

niet eens rechtop kon staan. Om Donkey te pesten legde de eigenaar Donkey's eten net buiten zijn bereik. AAP bevrijdde hem en bracht hem naar Almere. Ondanks zijn eenzame jaren heeft Donkey zich ontwikkeld tot een prima groepslid. In 2008 zal hij met zijn groepsleden verhuizen naar Primadomus in Spanje. Reddingsacties zoals deze kosten helaas veel geld. Met uw Air Miles kan AAP meer dieren bevrijden en opvangen.

In 2007 zijn wij gestart met onze Air Miles wervingscampagne, waarin Donkey de hoofdrol speelde. De campagne heeft erg veel mensen ertoe gebracht Air Miles voor AAP te gaan sparen. Door de steun van deze nieuwe én al onze trouwe, bestaande Air Miles spaarders konden we vele dieren een fijn leven geven. Bijvoorbeeld de drie witkeelmeerkatten Boeroendi, Roeandi en Djinn naar een prachtige plek in hun thuisland Malawi brengen (waarover u alles kon lezen in Apenote 59). En voor dit jaar staat, naast het transport van Donkey en zijn vrienden,

een groot aantal herplaatsingen op het programma.

Om door te kunnen gaan met het redden, opvangen en herplaatsen van onze dieren hebben we nog veel Air Miles nodig. Daarom roepen we iedereen (inclusief familieleden, burens en vrienden) op om dit jaar Air Miles te gaan sparen voor AAP. Het kost u immers niets en levert ons erg veel op: nog meer dieren die bevrijd en opgevangen kunnen worden.

HOE KUNT U HELPEN?

Heel simpel: vul de bon op deze pagina in. Want met uw Air Miles geeft u vele verwaarloosde en mishandelde dieren weer een toekomst. Alvast hartelijk dank!

IK HELP AAP

Ja, ik wil AAP helpen en:

- ik spaar nog geen Air Miles. Stuur mij het speciale AAP Air Miles Spaarpakket
- ik spaar al Air Miles. Ik wil deze overzetten en verder voor AAP sparen. Stuur mij het speciale AAP Air Miles spaarpakket
- ik spaar al Air Miles en wil een deel doneren aan AAP. Stuur mij een donatieformulier
- ik word donateur voor minimaal €15,- per jaar en ontvang het kwartaalblad Apenote

DHR/MEVR

NAAM EN VOORLETTERS

STRAAT EN HUISNUMMER

POSTCODE

PLAATS

TELEFOONNUMMER

MOBIEL

E-MAILADRES

Opsturen naar: Stichting AAP
Antwoordnummer 1441
1300 VE Almere

AN.61

COLOFON uitgave Stichting AAP, Postbus 50313, 1305 AH Almere, telefoon 036 523 87 87, fax 036 538 42 40, e-mail info@aap.nl, internet www.aap.nl **eindredactie** Christine Kraft **aan dit nummer werkten mee** Hester van Bolhuis, David van Gennep, Carolien Hoogenhout, Christine Kraft, Riga Reussien, Marije Schasfoort, Petra Timmers **foto's** David van Gennep, Sabine Joosten, Lieneke Rast, Petra Timmers, Bagosi Zoltan **vormgeving** Sandra van der Putten **inkt** gesponsord door Sun Chemical O+R **drukwerk** StolwijkGrafax, Zaandam